

Yhteiskuntaluokka
nuoruudessa

*Janne Varjo, Mira Kalalahti & Minna
Vilkman*

Yhteiskuntaluokka nuoruudessa

- Aineisto: *Transitions and educational trajectories of immigrant youth (TRANSIT)*–seurantatutkimuksen aineistosta poimitut kolme tapausesimerkkiä.
 - Seurantaan (v. 2014–2018) osallistui 445 nuorta.
 - Hyödynnämme kahta nuorten seurantahaastattelua: ensimmäinen yhdeksännellä luokalla ja toinen toisen asteen opintojen loppupuolella.
 - Tapausesimerkit (3 nuorta): kaupunkilaisia, monikulttuuriset koulut, kahdella maahanmuuttotausta. Eriävät sosiokulttuuriset asemat ja peruskoulutaustat.

Tutkimuskysymykset

- Miten nuorten puheissa tuotetaan ja uusinnetaan yhteiskunnan luokkarakennetta?
- Miten nuoret positioituvat suhteessa vanhempiensa luokka-asemiin?
- Miten nuoret uusintavat ja rakentavat aikuisuuden luokka-asemiaan?
- Miten yhteiskunnalliset ja yhteisölliset sidokset näkyvät nuorten luokka-asemaa koskevassa identiteettityössä?
- Analyysi: teoriaohjautuva lukeminen sosiokulttuuristen tilojen ja niissä tapahtuvan (luokka)positioidinnin näkökulmasta.
 - Monitapaustutkimus (esim. Eriksson & Koistinen 2014).
 - Kirjoittajat lukivat aineiston omista näkökulmistaan ja refleктоivat tulkintojaan lopulliseen tekstiin yhdessä.

Teoriatausta

- Bourdieulaiset pääomat nuorisotutkimuksessa:
 - nuorten toimijuus (esim. Hollingworth 2015).
 - maahanmuuttotaustaisten *migrant capital* (esim. Saksela-Bergholm, Toivanen & Wahlbeck 2019): tukee inklusiota kohdemaassa.
 - transnationaali kulttuurinen pääoma (Gerhards & Hans 2013): muunnettavissa ja vaihdettavissa muiksi pääoman muodoksi, siirreltävissä kentiltä toisille.
 - emotionaalinen pääoma (Reay 2000): vanhempien osallistuminen lasten koulutukseen.
- Sosiokulttuuriset tilat (Creswell 1996).
- Kehoon kirjatut (*inscribe*) merkitykset (Skeggs 1997); sosiaalinen liikkuvuus, keskiluokkaisen individualismin tavoittelu (Skeggs 2004).

Nuorten sosiokulttuuriset tilat luokka-asemien rakentumisen kontekstina

- Emotionaaliset, sosiaaliset ja materiaaliset sosiokulttuuriset tilat, joissa nuoret tunnistavat ja hyödyntävät erilaisia pääoman lajeja (esim. Tolonen 2005a; b).
 - Tilat erontekojen paikkoina, joissa nuoret kokevat ulkopuolisuutta tai kuulumisen tunnetta (Creswell 1996).
 - Tila elettyinä kokemuksena, jossa nuoret tunnistavat ja muokkaavat identiteettiään (de Haan & Leander 2011).
-
- ❖ **Jere:** perheen tulot melko pienet, asuvat korkean sosioekonomisen statuksen alueella, Jere käy hyvämaineista koulua (“monikulttuurinen ja elitistinen”). Huippulukio, erotuomarius. Kodin ja koulun välinen etäisyys, äiti “ei ehdi osallistua”.
 - ❖ **Rose:** Monipaikkaisuus, useassa maassa asuminen, hyvämaineinen koulu, opetuskieli englanti. Ei riittävää suomen kielen taitoa. Aikuislukion monimuotoisuus sopiva, tavoitteena päästä Alankomaihin korkeakouluun.
 - ❖ **Parisa:** Kurditausta, matalan sosioekonomisen alueen koulu, toiseuttamisen ja rasismien kokemuksia. Vanhempien odotukset akateemisesta koulutuksesta, suorittaa kaksoistutkinnon.

Nuoruus ja pääomien liike

- Kulttuurinen pääoma
 - ❖ **Jere:** “lukupää”, koulutus- ja uravarmuus, vaihtoehtojen ja (korkeakoulu)edellytysten tuntemus, valkoisuus.
 - ❖ **Rose:** korkeakoulutetut vanhemmat, transnationaali kulttuurinen pääoma, kentän etsintä.
 - ❖ **Parisa:** vanhempien luokka-aseman lasku Suomessa, hiljaisen tiedon puute, toive korkeakoulutuksesta.
- Sosiaalinen pääoma
 - ❖ **Jere:** koulun ja erotuomariuden kautta verkostoituminen.
 - ❖ **Rose:** monipaikkaisuus, kolmessa maassa asuvat sukulaiset.
 - ❖ **Parisa:** tukioppilastoiminta, urheiluharrastus, kurdiyhteisö.
- Taloudellinen pääoma
 - ❖ **Jere:** työssäkäynti, vuokranmaksu äidille, tavoitteena työllistyminen professioammattiin.
 - ❖ **Rose:** tavoitteena maksullinen korkeakoulu, työssäkäynti ja säästöt.
 - ❖ **Parisa:** työnteko palvelualalla vähentää opiskeluihin jäävää aikaa.

Sosiaalinen liikkuvuus ja identiteetti

- Sosiaalinen liikkuvuus on työnväenluokkaiselle mahdollisuuksia ja mahdottomuuksia, keskiluokkaiselle aseman pysyvyyttä ja jatkuvuutta.
- Keskiluokkainen identiteetti edellyttää varallisuutta ja keskiluokkaisina pidettyjen ominaisuuksien mukaista esiintymistä.
- Identiteetin kaksijakoisuus: keskiluokkaisen yksilökeskeisyyden mukainen liikkuva subjekti tai yhteiskunnallisten odotusten rajoittama objekti. (Skeggs 2004.)
- ❖ **Jere:** onnistunut sosiaalinen liikkuvuus; etuina ihonväri ja asuinalue, kouluvalinnat, urheiluharrastus.
- ❖ **Rose:** keskiluokkaiset lähtökohdat, tunnistaa työnteon luokka-aseman heikentäjänä, ulkopuolisuuden kokemukset, “ei-suomalaisuus”.
- ❖ **Parisa:** kunnollisuutta tuottava aktiivisuus ja tavoitteellisuus opinnoissa, marginalisoitu asema, yhteenkuuluvuus omassa sosiaalisessa ryhmässä.

Lopuksi

1) Sosiokulttuuriset tilat

- Koti, koulu, harrastukset, kaverit, työ (2. asteen haastattelut).
- Tilat eivät ole avoimia kaikille: ulkopuolisuus / kuuluminen.
- Kaikki nuoret sanoittavat molemmissa haastatteluissa ulkopuolisuutta ja kuulumista.

Siis mul on ollut sulkapallossa toi missä mä käyn esim. kisoissa ja näin niin siellä on aika paljon suomalaisia et siellä on vähän maahanmuuttajia ja näin niin mä oon kyl ite ollut se kohde tai semmoinen, et kun mä oon ollut se vähän niin kun. No silleen et jos sanoo et se tummaverisin tai silleen miten sen nyt sanois. Niin kyl on tullut silleen, et jos nyt joitain on ärsyttänyt se mun voittaminen tai sitten että vaik mä tiedän et ei oo vaan hyväksyny mua tai jotain. (Parisa, yhdeksäs luokka.)

Lopuksi

2) Pääomien liike sosiaalisissa tiloissa

- Koulu, harrastukset ja kaveripiiri potentiaalisina paikkoina sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman muodostumiselle.
- Yhteisvalinta osoittaa, millaiset pääomat ovat arvostettuja toisen asteen koulutuksen kentällä.
- Kielitaito joko muunnettavissa kulttuuriseksi pääomaksi tai ei: riippuvainen kielestä ja sen hankintatavasta.
- Nuorten transnationaali kulttuurinen pääoma ei siirry suomalaisen koulutuksen kentälle.

Yeah, I basically, I was born in the Netherlands and I stayed for ten and a half years or something like that, and then it came to a certain point where my mom wanted me to learn Thai, to learn reading and writing in Thai and stuff like that, so I moved to Thailand and stayed with my aunt for five and a half years, maybe five years, something like that, and then I came here. (Rose, yhdeksäs luokka.)

Lopuksi

3) Nuorten sosiaalinen liikkuvuus

- Varsinkin ihonväri, asuinpaikka ja maahanmuuttaja-asema ulkopuolelta kirjattuina ominaisuuksina, jotka hankaloittavat liikkuvuutta.
- Vanhemmilta siirtyneen luokka-aseman säilyttäminen TAI halu pyrkiä pois perheen yhteiskuntaluokasta.
- Pelkkä taloudellinen pääoma ei riitä sosiaaliseen liikkuvuuteen, vaan keskiluokkaisen individualismin ihanteisiin täytyy mukautua.

- - koska eri linjoille sinne valtsikkaan painotetaan eri aineita, esim. vaikka taloustiede, sinnekin ois tarvinnu sitä matikkaa, mutta koska nyt sitä, niinku en hae sinne, niin nyt kuitenkin ne kolme jäljellä olevaa, niin niihinkin on varmaan eri aineita, mitä voi hyödyntää. Mut enemmänkin mä oon vaan miettiny sitä, että mikä mua eniten kiinnostaa ja mistä mä, mitä mä tykkään opiskella. Ja sitten mä oon miettiny, et ne sit niinku tavallaan luonnollisesti auttais mua eteenpäin sit yliopistotutkintoon mist mä tykkäisin sitten. (Jere, lukion kolmas vuosi.)

Lähteet

Cresswell, T. 1996. Place and Ideological Strategies. In *Place/Out of Place: Geography, Ideology, and Transgression*. University of Minnesota Press, 149–162.

Eriksson, P. & Koistinen, K. 2014. *Monenlainen tapaustutkimus*. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Gerhards, J., & Hans, S. 2013. Transnational human capital, education, and social inequality. *Analyses of international student exchange*. *Zeitschrift für Soziologie*, 42 (2), 99–117. <https://doi.org/10.1515/zfsoz-2013-0203>.

de Haan, M. & Leander, K. 2011. The construction of ethnic boundaries in classroom interaction through social space. *Culture & Psychology*, 17 (3): 319–338. <https://doi.org/10.1177/1354067X11408136>.

Hollingworth, S. 2015. Performances of social class, race and gender through youth subculture: putting structure back in to youth subcultural studies *Journal of Youth Studies*, 18 (10), 1237–1256, DOI: 10.1080/13676261.2015.1039968

Reay, D. 2000. A Useful Extension of Bourdieu's Conceptual Framework?: Emotional Capital as a Way of Understanding Mothers' Involvement in Their Children's Education? *The Sociological Review*, 48 (4), 568–585. doi:10.1111/1467-954X.00233.

Lähteet

Saksela-Bergholm, S., Toivanen, M. & Wahlbeck, Ö. 2019. Migrant Capital as a Resource for Migrant Communities. *Social Inclusion*, 7 (4), 164–170.

Skeggs, B. 1997. *Formations of Class & Gender. Becoming Respectable*. London: Sage.

Skeggs, B. 2004. *Class, Self, Culture*. London & New York: Routledge.

Tolonen, T. 2005a. Sosiaalinen tausta, sukupuoli ja paikallisuus nuorten koulutussiirtymässä. Teoksessa: Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.): *Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 56, 33–65.

Tolonen, T. 2005b. Locality and gendered capital in working-class youth. *Young*, 13 (4), 343–361. <https://doi.org/10.1177/1103308805057052>.